

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2014

6

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Robert Bełczącki, Joanna Buchalska
Mateusz Grochowski, Radosław Nowaczewski
Olga Maria Piaskowska, Maciej Plaskacz
Joanna Studzińska, Elżbieta Szczepanowska
Arkadiusz Turczyn, Magdalena Wróbel
Stanisław J. Zabłocki, Andrzej Zielony

przy udziale

LexisNexis Polska Sp. z o.o.

Adgar Park West, Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa,
tel. 22 572 95 00, faks 22 572 95 68

Infolinia: 22 572 99 99

www.lexisnexis.pl; e-mail: biuro@lexisnexis.pl

Księgarnia Internetowa dostępna ze strony www.lexisnexis.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 19 grudnia 2013 r., II Ca 604/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle przepisu artykułu 145 § 1 kodeksu cywilnego odpowiednim dostępem do drogi publicznej jest zawsze dostęp pojazdem samochodowym czy też przeciwnie, położenie nieruchomości władnącej może uzasadniać przyjęcie, że odpowiednim dostępem do drogi publicznej jest piesze przejście, w sytuacji, w której wykonanie dojazdu pojazdem samochodowym jest technicznie możliwe, lecz pociągnie za sobą ingerencję w nieruchomości obciążone w postaci utraty dotychczasowego charakteru lub zmiany przeznaczenia?”
podjął uchwałę:

Odpowiedni dostęp do drogi publicznej (art. 145 § 1 k.c.) powinien obejmować także możliwość przejazdu pojazdów mechanicznych, chyba że nie uzasadniają tego potrzeby nieruchomości władnącej, konfiguracja granic, ukształtowanie terenu lub interes społeczno-gospodarczy.

(uchwała z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 14/14, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie postanowieniem z dnia 30 stycznia 2014 r., X GUp 69/12, zagadnienia prawnego:

„Czy treść art. 345 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, w zakresie w jakim stanowi o zaspokojeniu wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie z sumy uzyskanej z likwidacji obciążonego przedmiotu, obejmuje swą treścią czynsze najmu i dzierżawy, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece?”

podjął uchwałę:

Czynsz najmu i dzierżawy nieruchomości obciążonej hipoteką pobrany po ogłoszeniu upadłości zalicza się do sumy uzyskanej z likwidacji tej nieruchomości (art. 336 ust. 1 i art. 345 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.), z której podlegają zaspokojeniu wierzytelności zabezpieczone hipoteką.

(uchwała z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 18/14, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 20 grudnia 2013 r., II Ca 763/13, zagadnienia prawnego:

„Czy wypowiedzenie jednemu ze współwłaścicieli samodzielnego lokalu mieszkalnego całej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego o wartości odpowiadającej udziałowi we współużytkowaniu wieczystym działki jako prawa związanego z własnością lokalu odnosi skutek w stosunku do pozostałych współwłaścicieli lokalu będących współużytkownikami wieczystymi?

a jeśli nie,

czy w tej sytuacji opłata powinna być wypowiedziana każdemu ze współwłaścicieli lokalu w całej wysokości, czy w części odpowiadającej jego udziałowi we współwłasności lokalu?”

podjął uchwałę:

Opłata roczna z tytułu użytkowania wieczystego związanego z prawem własności wyodrębnionego lokalu mieszkalnego powinna być wypowiedziana w całości wszystkim współwłaścicielom tego lokalu (art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gos-

podarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

(uchwała z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 19/14, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego we wniosku z dnia 23 października 2013 r., BSA-I-4110-3/13, do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądowi Najwyższemu, zagadnienia prawnego:

„Czy »pokrzywdzenie« skarżącego orzeczeniem (*gravamen*), względnie interes prawny w zaskarżeniu stanowi przesłankę dopuszczalności środka zaskarżenia, a jeżeli tak, to czy owo pokrzywdzenie (interes prawny) polega na różnicy między zgłoszonym wcześniej żądaniem a żądaniem uwzględnionym w sentencji rozstrzygnięcia, czy też występuje także wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest wprawdzie zgodne z żądaniem skarżącego jednakże nie zapewnia mu wszystkich możliwych korzyści, mimo użycia właściwie dobranego, przewidzianego przez prawo środka procesowego lub nie jest zgodne z obowiązującymi przepisami, w sposób który podważa jego stabilność?”
podjął uchwałę:

Pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka

i nadał jej moc zasady prawnej.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwułski, H. Pietrzkowski (uzasadnienie), T. Wiśniewski, J. Strusińska-Żukowska, M. Wrębiakowska-Marzec)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 22 listopada 2013 r., I ACz 1840/13, zagadnienia prawnego:

„Czy od dnia 3 maja 2012 r. skuteczne jest doręczenie przesyłki zawierającej pismo sądowe pełnomocnikowi pocztowemu ustanowionemu przed datą wejścia w życie art. 139 § 1¹ k.p.c., tj. przed dniem 3 maja 2012 r.?”

podjął uchwałę:

W postępowaniu wszczętym po dniu wejścia w życie art. 139 § 1¹ k.p.c. pismo sądowe może zostać odebrane przez osobę upoważnioną na podstawie pełnomocnictwa pocztowego udzielonego przed dniem 3 maja 2012 r.

(uchwała z dnia 30 maja 2014 r., III CZP 20/14, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, K. Polańska-Farion)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia–Śródmieścia postanowieniem z dnia 4 marca 2014 r., VIII Nc 1437/13, zagadnienia prawnego:

„1. Czy od dnia 14 sierpnia 2013 r., nadając klauzulę wykonalności orzeczeniu sądu bądź referendarza sądowego, które zostało wydane w sprawie wszczętej przed dniem 7 lipca 2013 r., należy – zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (Dz.U. z 23 kwietnia 2012 r., poz. 443 ze zm.) – w treści klauzuli wykonalności wskazywać numer PESEL lub NIP wierzyciela i dłużnika będącego osobą fizyczną, jeżeli są oni obowiązani do jego posiadania lub posiadają go nie mając takiego obowiązku, lub numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku – numer w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP wierzyciela i dłużnika niebędącego osobą fizyczną, którzy nie mają obowiązku wpisu we właściwym rejestrze lub ewidencji, jeżeli są oni obowiązani do jego posiadania?”

2. Czy brak wskazania w treści klauzuli wykonalności odpowiednich numerów identyfikujących wierzyciela i dłużnika, o których mowa w § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności, podlega usunięciu w drodze sprostowania, czy w drodze uzupełnienia postanowienia?”

podjął uchwałę:

Nadając klauzulę wykonalności orzeczeniom sądów lub referendarzy sądowych wydanym w postępowaniach wszczętych przed dniem 7 lipca 2013 r. oraz ugom sądowym zawartym w postępowaniach wszczętych przed tym dniem, w treści klauzuli wykonalności nie wskazuje się informacji objętych treścią § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (Dz.U. z 2012 r., poz. 443 ze zm.; Dz.U. z 2013 r., poz. 859).

(uchwała z dnia 30 maja 2014 r., III CZP 22/14, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, K. Polańska-Farion)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 18 października 2013 r., V Ca 426/13, zagadnienia prawnego:

„1. Czy udział w składzie orzekającym w postępowaniu cywilnym sędziego, którego przeniesienie na inne miejsce służbowe na podstawie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2013 r., poz. 427) nie zostało dokonane osobiście przez Ministra Sprawiedliwości, oznacza nieważność postępowania z mocy art. 379 pkt 4 k.p.c.;

2. w przypadku odpowiedzi twierdzącej,
od kiedy wykładnia powyższa ma zastosowanie?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 91/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 23 października 2013 r., II Ca 226/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego w Świnoujściu, VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Kamieniu

Pomorskim wydający orzeczenie z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie VI C 67/13, w którym orzekął sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 94/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 5 listopada 2013 r., II Ca 130/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin–Centrum w Szczecinie wydający orzeczenie z dnia 25 września 2012 r. w sprawie IC 446/12, w którym orzekął sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 96/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 30 października 2013 r., II Ca 267/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający wyrok z dnia 4 października 2012 r. w sprawie I C 743/12, w którym orzekął sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji, gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 97/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 5 listopada 2013 r., II Ca 143/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający orzeczenie z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie I C 628/12, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 98/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 5 listopada 2013 r., II Ca 138/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający wyrok w dniu 29 sierpnia 2012 r. w sprawie I C 1554/10, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 27 lipca 2001 r., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 100/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łomży postanowieniem z dnia 8 listopada 2013 r., I Cz 198/13, zagadnienia prawnego:

„Czy wobec zniesienia sądu (Sądu Rejonowego w Grajewie) sędzia przeniesiony bez swej zgody do innego sądu (Sądu Rejonowego w Łomży) na podstawie art. 75 § 3 w zw. z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427 ze zm.) na mocy decyzji podpisanej przez podsekretarza w Ministerstwie Sprawiedliwości był właściwie umocowany do orzekania w ramach sądu do którego w ten sposób został przeniesiony?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 101/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 r., II Ca 186/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający wyrok w dniu 14 grudnia 2012 r. w sprawie III C 769/12, w którym orzekął sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 105/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 22 listopada 2013 r., III Ca 521/13, zagadnienia prawnego:

„Czy rozpoznanie sprawy przez sędziego przeniesionego na inne miejsca służbowe bez jego zgody, z naruszeniem trybu przewidzianego w przepisie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) – poprzez podpisanie decyzji o przeniesieniu sędziego przez podsekretarza stanu – powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.)?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 108/13, J. Gudowski,
K. Strzelczyk, M. Szulc)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 5 listopada 2013 r., II Ca 371/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wydający orzeczenie z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie I C 1086/11, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 116/13, J. Gudowski,
K. Strzelczyk, M. Szulc)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 22 listopada 2013 r., II Ca 209/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wydający wyrok z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie I C 833/11, w którym orzekł sędzia

przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 maja 2014 r., III CZP 127/13, J. Gudowski, K. Strzelczyk, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 17 października 2013 r., IX Ca 488/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Rejonowego w Olsztynie, XI Wydział Zamiejscowy z siedzibą w Nidzicy z powodu nieważności określonej w art. 379 pkt 4 k.p.c., możliwe jest przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Olsztynie, jeżeli wszyscy sędziowie orzekający w Wydziale Zamiejscowym z siedzibą w Nidzicy otrzymali decyzje o przeniesieniu na inne miejsce służbowe podpisane przez podsekretarza stanu, a sędziowie orzekający w Sądzie Rejonowym w Olsztynie powołani do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego mają wyznaczone jako miejsce służbowe pełnienia funkcji Sąd Rejonowy z siedzibą w Olsztynie, a nie Wydział Zamiejscowy z siedzibą w Nidzicy?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 92/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 15 listopada 2013 r., II Ca 88/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający wyrok z dnia 4 września 2012 r.

w sprawie I C 965/11, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 115/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 22 listopada 2013 r., II Ca 865/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wydający postanowienie z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie II Ns 1316/09, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 118/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 15 listopada 2013 r., II Cz 1053/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający orzeczenie z dnia 22 lutego 2013 r. w sprawie I C 1208/11, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 125/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 27 listopada 2013 r., III Ca 522/13, zagadnienia prawnego:

„Czy rozpoznanie sprawy przez sędziego przeniesionego na inne miejsca służbowe bez jego zgody, z naruszeniem trybu przewidzianego w przepisie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) – poprzez podpisanie decyzji o przeniesieniu sędziego przez podsekretarza stanu – powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 129/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 29 października 2013 r., II Cz 1658/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający postanowienie z dnia 11 czerwca 2013 r. w sprawie I Nc 427/09, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 130/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 6 listopada 2013 r., III Ca 576/13, zagadnienia prawnego:

„Czy rozpoznanie sprawy przez sędziego przeniesionego na inne miejsca służbowe bez jego zgody, z naruszeniem trybu przewidzianego w przepisie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) – poprzez podpisanie decyzji o przeniesieniu sędziego przez podsekretarza stanu – powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 131/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 8 listopada 2013 r., II Cz 1027/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający orzeczenie z dnia 11 lutego 2013 r. w sprawie III C 473/12, w którym orzekał sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 134/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 27 listopada 2013 r., III Ca 708/13, zagadnienia prawnego:

„Czy rozpoznanie sprawy przez sędziego przeniesionego na inne miejsca służbowe bez jego zgody, z naruszeniem trybu przewidzianego w przepisie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) – poprzez podpisanie decyzji o przeniesieniu sędziego przez podsekretarza stanu – powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 135/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 15 listopada 2013 r., II Ca 284/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wydający wyrok z dnia 20 listopada 2012 r. w sprawie I C 794/12, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 136/13, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 8 listopada 2013 r., II Ca 274/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca

2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 1/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 7 listopada 2013 r., III Cz 1151/13, zagadnienia prawnego:

„Czy postępowanie przed sądem, w składzie którego uczestniczył sędzia zniesionego Sądu Rejonowego, przeniesiony na swój wniosek na inne miejsce służbowe decyzją wydaną i podpisaną w zastępstwie Ministra Sprawiedliwości w trybie artykułu 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427) przez podsekretarza stanu, dotknięte jest nieważnością?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 4/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 7 listopada 2013 r., III Cz 1150/13, zagadnienia prawnego:

„Czy postępowanie przed sądem, w składzie którego uczestniczył sędzia zniesionego Sądu Rejonowego, przeniesiony na swój wniosek na inne miejsce służbowe decyzją wydaną i podpisaną w zastępstwie Ministra Sprawiedliwości w trybie artykułu 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn.

tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427) przez podsekretarza stanu, dotknięte jest nieważnością?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 5/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 6 listopada 2013 r., II Ca 629/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w razie rozstrzygnięcia sprawy cywilnej przez sędziego, który orzekł jednoosobowo po wydaniu w stosunku do niego decyzji o przeniesieniu na inne miejsce służbowe w trybie art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427), podpisanej z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, ma miejsce nieważność postępowania opisana w art. 379 pkt 4 k.p.c.?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 7/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 15 listopada 2013 r., II Ca 465/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający wyrok z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie I C 509/10, w którym orzekął sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 11/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 19 listopada 2013 r., II Ca 544/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego w Świnoujściu w VI Zamiejscowym Wydziale Cywilnym w Kamieniu Pomorskim wydający orzeczenie z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie VI C 3/13, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 12/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 8 listopada 2013 r., II Cz 1025/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego w Świnoujściu w VI Zamiejscowym Wydziale Cywilnym w Kamieniu Pomorskim wydający orzeczenie z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie VI Ns 51/13, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 13/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Radomiu postanowieniem z dnia 29 października 2013 r., IV Ca 382/13, zagadnienia prawnego:

„Czy skład sądu, w którym orzekał sędzia przeniesiony na inne stanowisko służbowe na podstawie art. 75 § 3 w zw. z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427 ze zm.), w sytuacji, gdy decyzję o jego przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości działający z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości, jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 23 maja 2014 r., III CZP 50/14, M. Romańska, D. Dończyk, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 29 października 2013 r., II Cz 1405/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający postanowienie z dnia 6 lipca 2013 r. w sprawie I C 2997/09, w którym orzekał sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 30 maja 2014 r., III CZP 106/13, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, K. Polańska-Farion)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 5 listopada 2013 r., II Cz 934/13, zagadnienia prawnego:

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie wydający postanowienie z dnia 3 lipca 2012 r., w sprawie I C 157/12, w którym orzekał sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 30 maja 2014 r., III CZP 123/13, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, K. Polańska-Farion)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 14 listopada 2013 r., VI ACa 368/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie, przedmiotem której jest aktualizacja opłaty z tytułu użytkowania wieczystego, zainicjowana wypowiedzeniem dotychczasowej wysokości opłaty w dacie poprzedzającej nowelizację ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami dokonanej ustawą z dnia 28 listopada 2003 r., która weszła w życie w dniu 22 września 2004 r., oraz zaliczenie wartości nakładów poniesionych przez użytkownika wieczystego nieruchomości, sąd orzeka na podstawie art. 77 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, w brzmieniu obowiązującym w dacie zainicjowania postępowania aktualizacyjnego, czy też w oparciu o powyższy przepis w brzmieniu obowiązującym w dacie zamknięcia rozprawy?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 30 maja 2014 r., III CZP 21/14, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, K. Polańska-Farion)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 48/14

„Czy w przypadku, o którym mowa w art. 33 ust. 3 Prawa geodezyjnego i kartograficznego wnioskodawcą w postępowaniu sądowym o rozgraniczenie jest strona postępowania administracyjnego, która żąda przekazania sprawy sądowi, niezadowolona z ustalenia przebiegu granicy, czy też strona, na której wniosek wszczęto administracyjne postępowanie rozgraniczeniowe?”

(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 30 kwietnia 2014 r., IV.7000.217.2014.JP)

Wykazując istnienie w orzecznictwie rozbieżności odzwierciedlonej w postawionym pytaniu, Rzecznik Praw Obywatelskich dołączył do wniosku wiele orzeczeń sądów powszechnych. Za przyjęciem, że rola wnioskodawcy nie ulega zmianie, pomimo przejścia sprawy na etap postępowania sądowego, przemawia brak wyraźnej podstawy prawnej, brak możliwości zmuszenia danego podmiotu do występowania w charakterze wnioskodawcy oraz uniezależnienie statusu wnioskodawcy od stanowiska danego podmiotu co do meritum sprawy o rozgraniczenie. Zgodnie z poglądem przeciwnym, ta argumentacja jest trafna jedynie w odniesieniu do art. 34 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, a nie art. 33 tego Prawa, który zakłada merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy przed jej przekazaniem sądowi, inaczej niż w przypadku umorzenia postępowania na podstawie art. 34. Wbrew niekiedy wyrażanym po-

glądom, brak podstaw do przyjęcia, że z chwilą przekazania sprawy sądowni na podstawie art. 33 Prawa geodezyjnego i kartograficznego decyzja o rozgraniczeniu traci moc, co znajduje również potwierdzenie w orzecznictwie sądów administracyjnych. Gdyby intencją ustawodawcy było automatyczne uchylenie decyzji o rozgraniczeniu na skutek zgłoszenia żądania przekazania sprawy do sądu, to znalazłoby to wyraz w treści przepisów ustawy. To samo dotyczy ewentualnej konwersji wniosku o wszczęcie postępowania administracyjnego we wnioski o rozgraniczenie przez sąd powszechny. Ponadto interes w rozpoznaniu sprawy przez sąd ma właśnie osoba niezadowolona z przebiegu granicy ustalonej decyzją.

R.B.

*

III CZP 49/14

„Czy za źródło szkody przedwojennych właścicieli nieruchomości objętej działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279) może być uznana – zgodnie z art. 160 § 1 k.p.a. i art. 361 § 1 k.c. – wydana z naruszeniem prawa decyzja zezwalająca na sprzedaż lokalu w budynku posadowionym na tej nieruchomości, poprzedzona wydaniem nieważnej decyzji o odmowie przyznania własności czasowej, czy też źródłem tej szkody jest wyłącznie wadliwa decyzja o odmowie przyznania własności czasowej?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 marca 2014 r., I ACa 1573/12, H. Muras, P. Kurzawa, D. Markiewicz)

Sąd Apelacyjny wskazał, że w orzecznictwie ukształtowały się dwa rozbieżne poglądy co do ustalenia zdarzenia, które wywołuje szkodę w sytuacji przedstawionej w zagadnieniu prawnym. Zgodnie z jednym, wyłącznym źródłem szkody jest decyzja wydana w wyniku rozpoznania wniosku dekretowego, gdyż jej skutkiem jest utrata nieruchomości przez dotychczasowych właścicieli. Decyzja zezwalająca na sprzedaż lokalu stanowi jedynie następstwo decyzji dekretowej; bez istnienia pierwszej

nie byłoby możliwe wydanie tej drugiej i nie powoduje ona odrębnej szkody, a wyłącznie wyklucza restytucję szkody w naturze. Skutek tej decyzji polega na utracie możliwości zwrotu lokalu następcom prawnym przedwojennych właścicieli nieruchomości z uwagi na nieodwracalne skutki prawne w zakresie prawa własności lokalu (np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2002 r., I KKN 1215/00, OSP 2004, nr 1, poz. 3 i z dnia 13 października 2010 r., I CSK 25/10, niepubl. oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2003 r., III CZP 6/03, OSNC 2004, nr 1, poz. 4).

Według odmiennego stanowiska, poszczególne zdarzenia mogą stanowić samoistne źródło szkody; na postawie art. 361 § 1 k.c. obojętne jest, czy zachodzi bezpośredni związek przyczynowy, pośredni związek przyczynowy oraz czy jest to związek przyczynowy złożony, wieloczłonowy. Odpowiedzialność cywilną uzasadnia jedynie taki związek przyczynowy wieloczłonowy, w którym między poszczególnymi ogniwami zachodzi normalna zależność przyczynowa, tj. każde ogniwo związku przyczynowego podlega ocenie z punktu widzenia przyczynowości adekwatnej. Związek przyczynowy może występować jako normalny także wówczas, gdy pewne zdarzenie stworzyło warunki powstania innych zdarzeń, z których dopiero ostatnie stało się bezpośrednią przyczyną szkody (np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 r., I CSK 27/12, niepubl., z dnia 4 października 2012 r., I CSK 665/11, niepubl. i z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 332/12, niepubl.).

Wieloczłonowy związek przyczynowy polega na tym, że określony ciąg zdarzeń pozwala oddzielić zdarzenie inicjujące ten ciąg – tworzące warunki dla powstania innych zdarzeń (wydanie bezprawnej decyzji o odmowie przyznania własności czasowej) – i zdarzenie kolejne (ostatnie), które staje się bezpośrednią przyczyną szkody (decyzje w sprawie sprzedaży lokali); takie zdarzenie można traktować jako samodzielne źródło szkody.

Sąd drugiej instancji dodał, że Sąd Najwyższy już w wyroku z dnia 21 czerwca 2013 r., I CSK 637/12, niepubl., ponownie zajął stanowisko zaprzeczające istnieniu takiego związku przyczynowego, choć odniósł się do częściowo innego stanu faktycznego niż ten, który jest przedmiotem rozpoznania przez Sąd Apelacyjny przedstawiający zagadnienie prawne (wówczas następcą prawnym przedwojennego właściciela

uzyskał decyzję nadzorczą stwierdzającą, że decyzja dekretowa została wydana z naruszeniem prawa, ale nie została stwierdzona jej nieważność).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego wpływają na rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych. Sąd drugiej instancji podał, że w części orzeczeń Sąd Apelacyjny w Warszawie zaakceptował koncepcję wielocłonowego adekwatnego związku przyczynowego, uznając, że odmowa przyznania własności czasowej każdorazowo zwiększy prawdopodobieństwo rozporządzenia nieruchomością, co może prowadzić do utraty własności przez poszkodowanych decyzją dekretową. Akceptację w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego zyskał także drugi pogląd, zgodnie z którym źródłem szkody jest wyłącznie decyzja o odmowie przyznania własności czasowej.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że za przyjęciem wielocłonowego związku przyczynowego i dopuszczalności wywodzenia roszczeń odszkodowawczych wyłącznie z decyzji zezwalających na sprzedaż lokali przemawiają też względy słuszności, które wiążą się z problemem przedawania roszczeń odszkodowawczych za szkodę spowodowaną decyzją o odmowie przyznania własności czasowej.

A.T.

*

III CZP 53/14

„Czy jest możliwe uwzględnienie powództwa, którym powód domaga się zasądzenia na jego rzecz odsetek w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, w tym za okres po dniu wydania wyroku?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 kwietnia 2014 r., II Ca 515/13, I. Siuta, S. Krajewski, R. Tarnowska)

W przedstawionym zagadnieniu prawnym Sąd Okręgowy rozważył możliwość formułowania w pozwie żądania świadczenia odsetkowego (w tym także na przyszłość) przez odwołanie się do zmiennego mier-

nika. Zdaniem tego Sądu, pojawiają się wątpliwość, czy taki sposób spełnia wymaganie dokładnego oznaczenia żądania.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, można przyjąć cztery koncepcje. Według pierwszej, dopuszczalne jest posłużenie się formułą „odsetek w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego” zarówno w odniesieniu do odsetek należnych do dnia wyrokowania, jak i po tym dniu. Argumentem za przyjęciem takiego stanowisko jest to, że zapoznanie się z aktualną stopą lombardową nie stanowi problemu, zważywszy na jej każdorazowe ogłaszanie przez Radę Polityki Pieniężnej. Fakt ten implikuje możliwość łatwego wyliczenia odsetek, których wielkość została określona w odesłaniu do formuły czterokrotności wysokości stopy lombardowej.

Druga koncepcja zakłada możliwość zasądzenia odsetek według określonej wysokości stopy procentowej, ustalonej w wyniku podjętych przez sąd operacji matematycznych, sprowadzających się do przemnożenia znanych na dzień orzekania stóp kredytu lombardowego przez wskazany wskaźnik ich wielokrotności. W pozostałym zakresie, tj. w odniesieniu do dnia po zamknięciu rozprawy, powództwo w takim przypadku powinno być oddalone, tylko bowiem do dnia wyrokowania możliwe jest oznaczenie wysokości stopy procentowej w sposób jednoznaczny i pewny.

Trzecie stanowisko przewiduje przeliczenie odsetek według formuły „odsetek w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego” od dnia wymagalności roszczenia do dnia wyrokowania i zastosowania ustalonej na dzień orzekania konkretnej, wyrażonej liczbowo wysokości stopy procentowej w okresie następującym do dnia wyrokowania – aż do dnia zapłaty. Takie rozwiązanie pozostaje w zgodzie z wymogiem dokładnego określenia żądania, tytuł egzekucyjny byłby jasny i nie przerzucał na komornika dokonywania jakichkolwiek dalszych obliczeń.

Czwarta koncepcja sprowadza się do zasądzenia odsetek po przeliczeniu ich według analizowanej formuły do dnia wyrokowania i zasądzenia od dnia wyroku odsetek ustawowych. Koncepcja ta zakłada, że skoro dłużnik domaga się odsetek umownych, a nie jest możliwe posłużenie się formułą opisową, która zastrzega odsetki w wyższej

wysokości niż ustawowe, możliwe jest zasądzenie jedynie tych ostatnich.

Sąd drugiej instancji skłonił się do przyjęcia pierwszej z wymienionych koncepcji.

A.Z.

*

III CZP 54/14

„Czy roszczenie o zapłatę czesnego przez studenta niepaństwowej szkoły wyższej powstałe na podstawie umowy zawartej w oparciu o ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012 r., poz. 572) przedawnia się w terminie 2 lat przewidzianych w art. 751 pkt 2 k.c. dla roszczeń z tytułu nauki, czy w terminie 3 lat przewidzianym w art. 118 k.c. dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 1 kwietnia 2014 r., IV Ca 822/13, E. Kowalik)

Zasadnicze wątpliwości wiążą się z wyjaśnieniem, czy umowa o kształcenie na odpowiednim kierunku studiów zawierana pomiędzy uczelnią wyższą a studentem może być na gruncie przepisów Prawa o szkolnictwie wyższym uznana za umowę nazwaną, czy też ze względu na brak wyczerpującej, kompleksowej i zgromadzonej w ramach jednego działu bądź rozdziału ustawy regulacji, umowa ta w dalszym ciągu stanowi typ umowy nienazwanej. Jedynie w razie przyjęcia, że umowa określająca warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne jest umową nienazwaną, istniałyby podstawy do zastosowania art. 750 i art. 751 pkt 2 k.c., a tym samym stosowania dwuletniego terminu przedawnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie sposób nie zauważyć, że pojęcie „nauki” użyte w art. 751 pkt 2 k.c. ma charakter ogólny i odnosi się do czynności, które nie zostały uregulowane w przepisach szczególnych, natomiast „kształcenie” w rozumieniu Prawa o szkolnictwie wyższym odnosi się do kształcenia przez uczelnię studentów, doktorantów, słuchaczy. Wydaje się zatem, że ze względu na odrębność regulacji,

„nauka” w rozumieniu art. 751 pkt 2 k.c. nie obejmuje kształcenia w ramach reżimu prawnego szkolnictwa wyższego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, możliwe jest natomiast uznanie, że roszczenie o zapłatę wynikające z umowy o kształcenie na kierunku studiów związane jest z prowadzeniem działalności gospodarczej. Wprawdzie z art. 106 Prawa o szkolnictwie wyższym wynika, że prowadzenie przez uczelnię działalności dydaktycznej nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, niemniej należy uwzględnić, iż ustawodawca w różnych aktach normatywnych posługuje się terminem „działalność gospodarcza” w odmiennych kontekstach.

S.J.Z.

*

III CZP 55/14

„1. Czy w świetle art. 386 § 5 k.p.c., w przypadku uchylecia przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, rozpoznanie sprawy przez sąd pierwszej instancji w innym składzie, oznacza wyłączenie z tego składu jedynie tego sędziego, który brał udział w wydaniu uchylonego wyroku sądu pierwszej instancji, czy także wyłączenie sędziego, przed którym toczyło się w części postępowanie w sprawie, ale który nie brał udziału w wydaniu uchylonego orzeczenia?”

2. Czy skutkiem wynikającym z art. 379 pkt. 4 k.p.c. objęte jest na gruncie art. 386 § 5 k.p.c. zasiadanie w składzie sądu przy ponownym rozpoznaniu sprawy sędziego, który nie brał udziału w wydaniu uchylonego orzeczenia, ale który prowadził postępowanie rozpoznawcze?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 23 kwietnia 2014 r., X Ga 52/14, P. Majchrzak, J. Waltrowska, E. Kaźmierczak)

W orzeczeniach Sądu Najwyższego powołanych w uzasadnieniu przedstawionego do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego wyłoniła się, zdaniem Sądu Okręgowego, wątpliwość, jak należy rozumieć sformułowanie „rozpoznania sprawy w innym składzie”. Kluczowe zatem

jest wyjaśnienie, czy odnosi się ono jedynie do wydania merytorycznego orzeczenia w sprawie, czy także do prowadzenia postępowania (w szczególności postępowania dowodowego) na jego wcześniejszym etapie.

W ocenie Sądu drugiej instancji, „rozpoznanie sprawy” nie oznacza jedynie wydania merytorycznego rozstrzygnięcia o żądaniu pozwu w sprawie, ale również prowadzenie postępowania zmierzającego ku temu w znaczeniu techniczno-procesowym. Od rozpoznania sprawy powinien być zatem wyłączony również sędzia, który prowadził postępowanie w sprawie, a nie tylko sędzia, który ostatecznie wydał orzeczenie merytoryczne.

Sąd Okręgowy przychylił się do poglądu, że w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania ze względu na sprzeczność składu sądu z przepisami prawa, gdyż instytucja wyłączenia sędziego przewidziana w art. 48 k.p.c. obejmuje zamknięty katalog przypadków, nie obejmujący przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, a ponadto stanowi odrębną instytucję procesową.

M.M.

*

III CZP 56/14

„Czy w postępowaniu rejestrowym o wykreślenie z rejestru upadłego (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) syndyk, który złożył wniosek o wykreślenie na podstawie art. 289 § 1 zd. 2 k.s.h. w zw. z art. 694³ § 1 k.p.c., jest uczestnikiem tego postępowania?

W przypadku pozytywnej odpowiedzi na powyższe pytanie, czy syndyk, który złożył wniosek o wykreślenie z rejestru upadłego (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) ma interes w zaskarżeniu orzeczenia zgodnego z jego wnioskiem, jeśli istnieje obiektywna potrzeba uchylenia takiego orzeczenia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 24 kwietnia 2014 r., X Ga 507/13, E. Gonczarek, I. Giernatowska, P. Pszczołowski)

Zdaniem Sądu Okręgowego, przy założeniu, że syndyk nie jest uczestnikiem postępowania opisanego w zagadnieniu prawnym, złoże-

nie wniosku o wykreślenie z rejestru upadłego jest jedyną czynnością, do której uprawnia go ustawa po wygaśnięciu funkcji (art. 368 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego). Gdyby rola syndyka kończyła się na złożeniu wniosku o wykreślenie z rejestru spółki, byłby pozbawiony możliwości zaskarżenia orzeczenia kończącego to postępowanie, także oddalającego wniosek. Sąd Okręgowy wskazał jednak na regułę postępowania nieprocesowego, w tym także rejestrowego, zgodnie z którą wnioskodawca jest zarazem uczestnikiem postępowania.

Druga kwestia dotyczy możliwości zaskarżenia przez syndyka orzeczenia o wykreśleniu z rejestru spółki, której postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację jej majątku zostało prawomocnie zakończone. W sprawie nie doszło do całkowitego spieniężenia masy upadłości, a w skład tego majątku wchodziła nieruchomości, zatem istotne jest ustalenie, czy pozostały po zakończeniu postępowania upadłościowego majątek spółki został ostatecznie rozdysponowany. Postanowienie o wykreśleniu spółki z rejestru zapadło zatem, według Sądu Okręgowego, po przeprowadzeniu wadliwego postępowania rejestrowego, bez dokonania wskazanych ustaleń.

Z drugiej strony Sąd drugiej instancji wskazał, że były syndyk nie ma interesu w zaskarżeniu orzeczenia o wykreśleniu z rejestru spółki, której postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację jej majątku zostało prawomocnie zakończone, trudno bowiem uznać go za pokrzywdzonego orzeczeniem (*gravamen*), wydanym zgodnie z jego wnioskiem.

M.M

*

III CZP 57/14

„Czy po wejściu w życie art. 1 ust. 22 w zw. z art. 9 ust. 1 w zw. z art. 9 ust. 4 w zw. z art. 11 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381) można ponownie wytoczyć powództwo, z zachowaniem skutków z art. 182¹ § 2 k.p.c. w zakresie uiszczonej przy pierwotnie wniesionym powództwie

opłaty od pozwu, w sytuacji gdy do umorzenia pierwotnego postępowania doszło na podstawie art. 182¹ § 1 k.p.c., przed wejściem w życie ustawy nowelizacyjnej?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 maja 2014 r., I ACz 288/14, J. Kaspryszyn)

Po umorzeniu postępowania wszczętego w maju 2011 r., a przed ponownym wytoczeniem powództwa w styczniu 2014 r. przepis art. 182¹ k.p.c. został uchylony w całości. W tej sytuacji zaistniała, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wątpliwość, czy powództwo to można potraktować jako powództwo wytoczone ponownie w rozumieniu art. 182¹ k.p.c. sprzed nowelizacji, czy też należy je uznać za wszczynającą nową sprawę. W konsekwencji powstała niepewność, czy należy pobrać od wniesionego w styczniu 2014 r. powództwa opłatę sądową, czy też zachowane zostały skutki uprzednio wytoczonego powództwa.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, wątpliwości potęguje dyspozycja przepisów przejściowych, nie jest bowiem jasne, czy uchylenie art. 182¹ k.p.c. miało także powodować skutek w postaci zniesienia możliwości ponownego wytoczenia powództwa na podstawie art. 182¹ § 2 k.p.c. w przypadku uprzednio (przed uchyleniem regulacji art. 182¹ k.p.c.) umorzonych postępowań.

Treść przepisów przejściowych budzi także zastrzeżenia wobec uzasadnienia projektu nowelizacji, z którego wynika, że uchylenie omawianego przepisu było wynikiem oceny, iż niezasadne jest umarzanie wszystkich postępowań sądowych w przypadku ogłoszenia upadłości likwidacyjnej dłużnika. Brak natomiast podstaw do stwierdzenia w świetle tego uzasadnienia, że celem nowelizacji było uniemożliwienie skorzystania z prawa ponownego wytoczenia powództwa przez podmiot, wobec którego umorzono postępowanie.

Jednocześnie wobec treści art. 182¹ § 2 k.p.c. obowiązującego w chwili umorzenia pierwotnie wytoczonego powództwa, który był gwarancją możliwości kontynuowania procesu, nie było podstaw do zwrotu stronie powodowej uiszczonych wówczas opłat. Sąd Apelacyjny uznał, że nie bez powodu w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie przewidziano obowiązku zwrotu takiej opłaty, wskazana

bowiem opłata konsekwentnie miała wywołać fiskalny skutek w ponownie wytoczonym powództwie.

M.M.

*

III CZP 58/14

„Czy osoba wskazana w art. 4 ust. 8 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222), która uiściła należność na rzecz spółdzielni bez zastrzeżenia żądania jej zwrotu ani zakwestionowania jej wysokości, może następnie już po uiszczeniu zmienionej wysokości należności, w procesie wytoczonym spółdzielni o zwrot uiszczonej kwoty z tytułu nienależnego świadczenia, kwestionować w tym procesie zasadność zmiany wysokości opłaty zgodnie ze wskazanym przepisem?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 15 maja 2014 r., II Ca 785/13, P. Starosta, W. Borodziuk, A. Pietrzak)

Sąd Okręgowy wskazał na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2006 r., II CSK 37/06 (niepubl.), dopuszczający dochodzenie roszczenia na podstawie wskazanego w zagadnieniu prawnym przepisu zarówno w drodze zarzutu w procesie wytoczonym przez spółdzielnię o zasądzenie należności z tego tytułu, jak i w sprawie wytoczonej spółdzielni przez uprawnionego o zasądzenie zwrotu już uiszczonej należności albo w drodze powództwa o ustalenie, że określone zobowiązanie z tego tytułu nie istnieje, przy zachowaniu wymagań przewidzianych art.189 k.p.c.

W związku z tym powstało pytanie, czy osoba, nie kwestionując podwyższenia opłaty, uiszcza ją w tej wyższej wysokości, może następnie w drodze sądowej o zasądzenie domagać się zwrotu nadpłaconej wysokości opłaty na podstawie art. 410 k.c. Sąd drugiej instancji zauważył, że przyznanie takiego prawa mogłoby doprowadzić do naruszenia zasad gospodarki finansowej spółdzielni, uwzględniając liczbę członków, która może sięgać kilkudziesięciu tysięcy. Należy mieć na względzie także okres przedawnienia dochodzenia zwrotu nienależnego

świadczenia (art. 410 w zw. z art. 118 k.c.), co w związku z rocznym księgowaniem opłat skutkowałoby długim okresem niepewności w zakresie rozliczania kosztów.

Z drugiej strony istnienie uchwały organu spółdzielni w sprawie wysokości opłat obliguje ją do pobierania opłat w wysokości z niej wynikającej. Jednocześnie, zgodnie z art. 4 ust 8 zdanie drugie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, w razie wystąpienia na drogę sądową wskazane w tym przepisie osoby ponoszą opłaty w dotychczasowej wysokości.

Wskazana regulacja nie określa terminu, w jakim osoba wymieniona w tym przepisie może skutecznie kwestionować zasadność podwyżki, co nie stoi w sprzeczności z możliwością takiej wykładni tego przepisu, która w sytuacji, w której opłata w podwyższonej wysokości została uiszczona bez zastrzeżenia jej zwrotu, zgodnie z art. 411 pkt 1 k.c., czyni niemożliwym domaganie się zwrotu takiej wyższej opłaty od pozwanej spółdzielni mieszkaniowej w sprawie wytoczonej spółdzielni o zwrot nienależnie pobranej opłaty.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Pełnomocnik, który w sposób zawiniony zawarł bez umocowania umowę przedwstępną sprzedaży lokalu, jest obowiązany do naprawienia szkody nie tylko w granicach ujemnego interesu ujemnego (art. 103 § 3 k.c.), ale również na podstawie art. 415 w zw. z art. 361 k.c.

(wyrok z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 319/09, L. Walentynowicz, A. Górski, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2010, nr 4, poz. 107; OSP 2013, nr 2, poz. 16; OSP 2014, nr 5, poz. 46; BSN 2010, nr 5, s. 13; Rej. 2010, nr 6, s. 142; Rej. 2011, nr 2, s. 149; MoP 2011, nr 7, s. 386)

Glosa

Magdaleny Bławat, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 5, poz. 46

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorka wyraziła zapatrywanie, że odpowiedzialność przewidziana w art. 415 k.c. i odpowiedzialność w ramach ujemnego interesu umownego różnią się odmiennym ujmowaniem zdarzenia szkodzącego, a nie zakresem kompensacji szkody. Podniosła, że ujemny interes umowny nie stanowi wyjątku od zasady pełnego odszkodowania. Dodała, że w ramach ujemnego interesu umownego mieszczą się również utracone korzyści, i to bez względu na to, czy czyn rzekomego pełnomocnika był

zawiniony, czy też nie. Zauważyła następnie, że za naruszenie zaufania kontrahenta polski ustawodawca przewiduje – co do zasady – sankcję restytucyjną, a jedynie wyjątkowo – w przypadku określonym w art. 390 § 2 k.c. – wprowadza możliwość skorzystania z sankcji realizacyjnej. Za sprzeczne z tym założeniem uznała dopuszczenie możliwości dochodzenia odszkodowania w ramach pozytywnego interesu umownego na podstawie art. 415 k.c. w przypadku zawinienia fałszywego pełnomocnika. W konkluzji zanegowała trafność stanowiska Sądu Najwyższego, stwierdzając, że art. 103 § 3 k.c. zawiera wszystkie elementy potrzebne do skonstruowania normy prawnej, na której zostanie oparta odpowiedzialność odszkodowawcza sprawcy szkody. W jej ocenie, przepis ten stanowi samoistną podstawę odpowiedzialności, a uzupełniające sięganie do art. 415 k.c. jest bezprzedmiotowe niezależnie od tego, czy zachowanie sprawcy szkody było zawinione, czy też nie.

Krytyczne glosy do wyroku sporządzili M. Kaliński (Przegląd Sądowy 2012, nr 3, s. 112) i M. Wilejczyk (Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 2, poz. 16). Uwagę temu wyrokowi poświęcił także Z. Strus w „Przełądzie orzecznictwa” (Palestra 2010, nr 5–6, s. 239).

M.P.

*

Przesłanka roszczenia o świadczenie wyrównawcze w postaci „czerpania znacznych korzyści” przez dającego zlecenie z zawartych umów nie może być ustalana na podstawie prognoz co do ilości umów, jakie agent mógłby zawrzeć na rzecz dającego zlecenie w przyszłości, gdyż dotyczy czerpania przez dającego zlecenie korzyści z umów już zawartych z klientami pozyskanymi przez agenta.

(wyrok z dnia 27 stycznia 2012 r., ICSK211/11, J. Górowski, M. Bączyk, M. Romańska, OSNC-ZD 2013, nr B, poz. 37; OSP 2014, nr 5, poz. 47)

Glosa

Krzysztofa Topolewskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 5, poz. 47

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator zakwestionował zakwalifikowanie umowy analizowanej przez Sąd Najwyższy jako umowy agencyjnej. Dodał jednak, że nawet

uznanie jej za umowę mieszaną lub nienazwaną nie przekreśliłoby możliwości zastosowania przepisów o umowie agencyjnej. Autor zaproponował wprowadzenie dodatkowej przesłanki roszczenia o świadczenie wyrównawcze w postaci spowodowania pozyskaniem nowych klientów istotnego wzrostu obrotów po stronie dającego zlecenie. Przychylił się następnie do stanowiska Sądu Najwyższego, że świadczenie wyrównawcze nie jest wzajemne względem stworzenia grupy klientów. Nie podzielił natomiast poglądu, zgodnie z którym względy słuszności stanowią przesłankę prawa do świadczenia wyrównawczego. Odmówił także trafności przyjętej przez Sąd Najwyższy metodzie obliczania wysokości świadczenia wyrównawczego opartej na prognozie utraty przez agenta prowizji w związku z rozwiązaniem umowy agencyjnej.

M.P.

*

W zakresie terminowych operacji finansowych (art. 5 ust. 2 pkt 4 i 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), polegających na zawieraniu przez banki z kontrahentami terminowych umów opcyjnych, należy stosować zbliżony lub podobny przedkontraktowy standard informacyjny wynikający z postanowień dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID), nawet jeżeli w chwili zawarcia umowy z bankiem dyrektywa ta nie była jeszcze implementowana do polskiego porządku prawnego.

(wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., IV CSK 225/11, D. Dończyk, M. Bączyk, K. Tyczka-Rote, OSNC 2012, nr 9, poz. 105; BSN 2012, nr 5, s. 12; MoPr.Bank. 2012, nr 10, s. 25; MoP 2013, nr 3, s. 146, ZNSA 2012, nr 6, s. 129; MoP 2013, nr 3, s. 142)

Glosa

Przemysława Mogiełki, *Palestra* 2014, nr 3–4, s. 215

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Komentator podzielił stanowisko ujęte w tezie wyroku, lecz zgłosił zastrzeżenia do jego uzasadnienia. Wskazał, że obowiązek implemen-

tacji dyrektywy ciąży na państwie członkowskim, a odpowiedzialnością za brak transponowania dyrektywy do krajowego porządku prawnego nie można obciążać podmiotów prawa prywatnego. Stwierdził, że na uprawnienia wynikające z dyrektywy, która nie została implementowana do porządku prawnego, może powoływać się jedynie podmiot prawa prywatnego przeciwko państwu działającego w sferze *imperium* lub w sferze *dominium*. Podniósł, że powód powinien domagać się odszkodowania za brak implementacji dyrektywy nie od banku, lecz od państwa. Glosator zgodził się następnie z poglądem Sądu Najwyższego, w myśl którego poziom staranności banków jest uniwersalny, bez względu na rodzaj wykonywanych czynności (bankowych, maklerskich). Zauważył jednak, że poglądu tego nie sposób wyprowadzić z obowiązującego stanu prawnego.

W dalszej części opracowania autor omówił obowiązki informacyjne i doradcze banków oraz różnice między nimi. Oceniał negatywnie przyjęty przez Sąd Najwyższy zakres obowiązków banku wobec kontrahenta będącego przedsiębiorcą, odwołując się do argumentów z dziedziny ekonomicznej analizy prawa.

Aprobującą glosę do wyroku opracował K. Zacharzewski (Przegląd Sądowy 2012, nr 9, s. 133), a glosy krytyczne napisali D. Rogoń (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 3, s. 51) i A. Chłopecki (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 9, s. 30).

Wyrok został omówiony w przeglądach orzecznictwa także przez M. Domańską (Europejski Przegląd Sądowy 2012, nr 11, s. 60) oraz przez M. Bączyka (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 2, s. 86).

M.P.

*

Artykuł 358 § 2 zdanie drugie k.c. należy wyklądać w ten sposób, że w wypadku zwłoki dłużnika w spełnieniu świadczenia w wykonaniu zobowiązania, którego przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, wierzyciel ma prawo wyboru kursu, według którego jest określana wartość waluty obcej, jeżeli dłużnik dokona wyboru waluty polskiej.

(wyrok z dnia 16 maja 2012 r., III CSK 273/11, D. Zawistowski, M. Kocon, M. Szulc, Izba Cywilna 2013, nr 10, s. 40; MoPrBank 2014, nr 5, s. 20)

Glosa

Marcina Olechowskiego, Monitor Prawa Bankowego 2014, nr 5, s. 47

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor podkreślił, że glosowane orzeczenie wyróżnia się ze względu na klarowny i elegancki sposób przeprowadzenia wywodu. Glosator zaakceptował argumentację przedstawioną w uzasadnieniu omawianego orzeczenia, wskazując, że można ją uzupełnić także argumentami natury systemowo-funkcjonalnej. Uznał, że przy wykładni art. 358 § 2 k.c. rozstrzygające znaczenie należy przyznać argumentom funkcjonalnym, podkreślając, iż celem przywołanego przepisu jest ochrona wierzyciela przed ryzykiem kursowym w przypadku zwłoki dłużnika.

Głosę aprobującą do omawianego orzeczenia napisał również B. Lackoroński (Państwo i Prawo 2014, nr 2, s. 128). Omówił je także M. Bączyk w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 2, s. 89).

O.M.P.

*

Do pełnomocnictwa udzielonego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie.

(wyrok z dnia 15 czerwca 2012 r., II CSK 217/11, H. Pietrzkowski, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, OSNC 2013, nr 2, poz. 27; BSN 2012, nr 9, s. 8; OSP 2013, nr 9 poz. 94; MoP 2013 nr 5, s. 256)

Glosa

Jarosława Grykiela, Państwo i Prawo 2014, nr 5, s. 134

Glosa ma charakter krytyczny

Glosowany wyrok dotyczy tego, czy uchwała zgromadzenia wspólników udzielająca pełnomocnictwa do zawarcia z członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością umowy sprzedaży nieruchomości należącej do majątku spółki powinna być zaprotokołowana przez notariusza, czy też wystarczy w tym przypadku spełnienie ogólnych

wymagań dotyczących protokołowania uchwał. Orzekające w sprawie sądy powszechne opowiedziały się za koniecznością stosowania przepisów o formie pochodnej i odmówiły skuteczności pełnomocnictwu udzielonemu uchwałą zaprotokołowaną bez udziału notariusza.

Oceniając charakter prawny pełnomocnictwa do zawarcia umowy z członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, Sąd Najwyższy wyszedł z niejasnego – zdaniem glosatora – założenia, że należy rozróżnić źródła umocowania pełnomocnika powołanego na podstawie przepisów kodeksu cywilnego oraz pełnomocnika, o którym mowa w art. 210 k.s.h. Zdaniem Sądu Najwyższego, w pierwszym przypadku źródłem umocowania jest „podmiot uprawniony do własnej reprezentacji”, a w drugim – „uchwała zgromadzenia wspólników”. Następnie Sąd Najwyższy, dokonując analizy poglądów doktryny i orzecznictwa, doszedł do dość oczywistego wniosku, że „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może dokonywać czynności prawnych przez pełnomocnika”.

Glosy krytyczne do omawianego wyroku opracowali także: A. Sobota (Lex nr 172450), J.P. Naworski (Glosa 2013, nr 3, s. 51), W. Myga (Rejent 2013, nr 10, s. 113) oraz S. Czepita i Z. Kuniewicz (Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 9, poz. 94), a komentarz K. Babska i M. Pniewski (Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 27). Wyrok został omówiony w przeglądach orzecznictwa także przez P. Popardowskiego (Glosa 2013, nr 1, s. 9) oraz Ł. Węgrzynowskiego (Przegląd Sądowy 2014, nr 1, s. 90).

M.W.

*

Do umowy darowizny nieruchomości stanowiącej własność powiatu, zawartej bez wymaganej do jej ważności zgody rady powiatu (art. 13 ust. 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.), ma zastosowanie art. 103 k.c.

(uchwała z dnia 6 grudnia 2012 r., III CZP 76/12, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, G. Misiurek, OSNC 2013, nr 6, poz. 72; BSN 2012, nr 12, s. 7; OSP 2013, nr 12, poz. 121; Prok. i Pr. 2013, nr 9, poz. 39; Rej. 2013, nr 3, s. 193)

Glosa

Wiktora Iwańskiego, Rejent 2014, nr 4, s. 91

Glosa jest częściowo krytyczna.

Zdaniem autora w sprawie nie zachodziły przesłanki do podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy, zagadnienie prawne pozostawało bowiem bez związku ze sprawą rozpoznawaną przez sąd drugiej instancji. Za istotne z tej perspektywy glosator uznał natomiast wyjaśnienie, czy odmowa dokonania czynności notarialnej na podstawie art. 81 Prawa notarialnego obejmuje także wypadki umów sprzedaży zawartych przez nieuprawnionego, co w opinii glosatora wymaga odpowiedzi negatywnej.

Uchwała była także przedmiotem glosy M. Tenenbaum-Kulig (Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 12, poz. 121).

M.G.

*

Spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nie można obciążyć użytkowaniem.

(*postanowienie z dnia 24 stycznia 2013 r., V CSK 549/11, L. Walentynowicz, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 97; OSP 2014, nr 1, poz. 4; OSP 2014, nr 5, poz. 48; BSN 2013, nr 3, s. 13; MoP 2013, nr 18, s. 986; Rej. 2013, nr 4, s. 191; NPN 2013, nr 1, s. 144; Rej. 2013, nr 8, s. 190; MoP 2013, nr 18, s. 986*)

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 5, poz. 48

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor glosy opowiedział się za dopuszczalnością obciążenia użytkowaniem spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Zauważył, że nie ma ono charakteru prawa niesamoistnego, gdyż nie jest funkcjonalnie związane z innym prawem. Za nietrafny uznał sposób interpretacji przez Sąd Najwyższy przepisu art. 17¹⁶ ust. 1 ustawy o spół-

dzielnich mieszkaniowych. Stwierdził, że przy każdej umowie dotyczącej lokalu, polegającej na jego oddaniu do korzystania, spółdzielnia zachowuje prawo wyrażenia zgody, jeżeli zawarcie takiej umowy wiąże się ze zmianą sposobu korzystania z lokalu. Stanowisko to odniósł następnie do ustanowienia użytkownika na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu.

W opozycji do Sądu Najwyższego komentator przyjął, że wystarczającą podstawę prawną obciążenia użytkowaniem stanowi ogólny przepis art. 265 k.c. W końcowej części opracowania wskazał natomiast na brak takich cech spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, które nie dałyby się pogodzić z charakterem prawnym użytkownika. Podkreślił, że spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu jest prawem, które może przynosić korzyści, gdyż użytkownik może zawrzeć odpłatną umowę obligacyjną o korzystanie z lokalu lub jego części.

Postanowienie opatrzył krytyczną glosą P. Księżak (Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 1, poz. 4), a także A. Kozioł i J. Zrałek (Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 5, poz. 48 – *vide* niżej)

M.P.

*

Glosa

Agaty Kozioł i Jacka Zrałka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 5, poz. 48

Glosa ma charakter krytyczny.

W opracowaniu komentatorzy podjęli polemikę z argumentami przytoczonymi w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego. Stwierdzili, że możliwość wygaśnięcia użytkownika przed śmiercią użytkownika wskutek wygaśnięcia prawa, na którym użytkowanie zostało ustanowione, nie przemawia przeciwko możliwości ustanowienia użytkownika na danym prawie. Zakwestionowali utożsamienie korzyści z prawa z korzyściami z rzeczy. Podnieśli, że użytkowanie jest prawem, które może przynosić korzyści. Podkreślili, że ustanowienie użytkownika na spół-

dzielczym własnościowym prawie do lokalu nie godzi w żadne przepisy bezwzględnie wiążące ani nie prowadzi do ich obejścia, gdyż w obecnym stanie prawnym nawet osoba, które przysługuje to prawo spółdzielcze, nie musi być członkiem spółdzielni. Zauważyli, że ustanowienie użytkowania nie stanowi dodatkowego obciążenia dla spółdzielni. Jako podstawę prawną obciążenia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu użytkowaniem wskazali art. 265 k.c. Nie zgodzili się ze stanowiskiem, że art. 17¹⁶ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych stanowi przeszkodę w dokonaniu takiego obciążenia. W podsumowaniu wyrazili nadzieję na zmianę stanowiska Sądu Najwyższego.

M.P.

*

Do wspólnika spółki jawnej reprezentującego spółkę i prowadzącego jej sprawy należy stosować odpowiednio przepisy o osobach prawnych, a nie o pełnomocnictwie.

(wyrok z dnia 8 lutego 2013 r., IV CSK 332/12, K. Tyczka-Rote, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC 2013, nr 10, poz. 117; BSN 2013, nr 6, s. 8; MoP 2013, nr 24, s. 1321; Rej. 2013, nr 10, s. 149; NPN 2013, nr 3, s. 132; MPH 2013, nr 5, s. 45)

Glosa

Katarzyny Bilewskiej, Monitor Prawniczy 2014, nr 10, s. 530

Autorka wskazała, że w komentowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy przesądził trzy istotne kwestie. Po pierwsze, wskazał, że reprezentacja spółki osobowej odpowiada modelowi reprezentacji osób prawnych przez ich organy, a do reprezentacji spółki jawnej przez jej wspólnika należy stosować na podstawie art. 33¹ § 1 k.c. odpowiednio przepisy o osobach prawnych i ich organach, a nie o pełnomocnictwie. Po drugie, Sąd Najwyższy uznał, że każdy wspólnik może wystąpić z powództwem w imieniu spółki jawnej, a jego prawo do reprezentacji spółki jest niezależne od jego kompetencji w zakresie prowadzenia spraw spółki. Po trzecie uznał, że choć brak w tym zakresie wyraźnego zakazu wynikającego z ustawy, to wspólnik spółki jawnej nie może reprezen-

tować spółki w sytuacji konfliktu interesów, jakim jest spór sądowy tej spółki z nim samym.

W opinii glosatorki, konkluzje glosowanego orzeczenia w dwóch pierwszych kwestiach zasługują na aprobatę. Uzasadnienie trzeciego poglądu budzi jednak pewne kontrowersje i możliwe jest przedstawienie w tym zakresie stanowiska alternatywnego. W komentowanym wyroku wskazano, że zakaz reprezentacji spółki jawnej przez współnika będącego z nią w sporze wynika z odpowiednio stosowanego do spółki jawnej, za pośrednictwem art. 33¹ k.c., art. 210 § 1 k.s.h., regulującego kwestię konfliktu interesów członka zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Rozwiązanie takie budzi wątpliwości systemowe oraz nie przynosi pożądanego efektu w postaci uzyskania zakazu reprezentacji spółki przez współnika będącego z nią w sporze. Artykuł 210 k.s.h., w wersji literalnej, nie formułuje takiego zakazu, lecz wskazuje konkretne organy i osoby w strukturze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które w razie konfliktu interesów z zarządem są uprawnione do reprezentacji. Zważywszy na treść art. 210 § 1 k.s.h., przeniesienie zastosowanego w tym przepisie rozwiązania na grunt spółki jawnej jest bezcelowe, ponieważ nie odpowiada na pytanie, kto miałby reprezentować spółkę jawną w sporze z jej współnikiem, w spółce takiej bowiem nie ma organu nadzorczego oraz zgromadzenia, które mogłoby ustanowić na potrzeby sporu pełnomocnika. Co więcej, utrwalona wykładnia art. 210 k.s.h. wyłącza także z kręgu podmiotów uprawnionych do reprezentowania spółki w konflikcie z członkiem zarządu także pozostałych członków zarządu. Konsekwentne odesłanie do tego przepisu i jego wykładni oznaczałoby więc niemożność reprezentacji spółki jawnej przez innych współników uprawnionych do reprezentacji.

W opinii komentatorki, *de lege lata* brak przepisu prawa ograniczającego lub wyłączającego reprezentację spółki jawnej w sprawie przez współnika będącego w konflikcie interesów, w tym zwłaszcza mającego skrajną postać bycia przez współnika przeciwnikiem procesowym spółki. Jest jednak niewątpliwe, że współnik spółki jawnej, cofając pozew tej spółki przeciwko sobie skierowany, tak jak to miało miejsce w stanie faktycznym komentowanej sprawy, czyni ze swego prawa do reprezentacji spółki jawnej użytek, który jest sprzeczny z przeznaczeniem tego prawa oraz z zasadami współżycia społecznego, co wyczerpuje zna-

miona nadużycia prawa podmiotowego. W razie cofnięcia pozwu i zrzeczenia się lub ograniczenia roszczenia, sąd dysponuje szczególną kompetencją do zbadania okoliczności tych czynności procesowych; art. 203 § 4 k.p.c. poddaje te czynności procesowe kontroli sądu w zakresie zgodności z prawem, zasadami współzycia społecznego i obejścia prawa. W stanie faktycznym, w którym zapadł komentowany wyrok, cofnięcie pozwu może być zakwalifikowane co najmniej jako czynność sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, gdyż została podjęta w warunkach reprezentacji spółki w stanie konfliktu interesów i w interesie własnym cofającego, a nie reprezentowanej przez niego spółki.

Glosy krytyczne do omawianego wyroku napisali także J. Krauss (Glosa 2014, nr 1, s. 41) oraz Z. Kuniewicz i A. Kuniewicz (Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2014, nr 1, s. 34). Orzeczenie uwzględnił P. Popardowski w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2013, nr 4–5, s. 12).

R.N.

*

Przepis art. 433 k.c. nie ma zastosowania do odpowiedzialności za szkodę polegającą na zalaniu lokalu położonego niżej z lokalu znajdującego się na wyższej kondygnacji.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 lutego 2013 r., III CZP 63/12, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, J. Gudowski, G. Misiurek, H. Pietrkowski, M. Wysocka, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 81; OSP 2014, nr 4, poz. 42; BSN 2013, nr 2, s. 9; Rej. 2013, nr 8, s. 192)

Glosa

Jędrzeja M. Kondka, Przegląd Sądowy 2014, nr 5, s. 129

Glosa ma charakter krytyczny.

W ocenie autora, pogląd o możliwości zastosowania normy z art. 433 k.c. do przypadków zalania pomieszczenia znajdującego się niżej nie stanowi wykładni rozszerzającej, lecz przeciwnie, stanowisko, które

zajął Sąd Najwyższy, prowadzi do nieuzasadnionego zwężenia zakresu art. 433 k.c. i czyni z niego przepis w istocie martwy. Zdaniem glosatora, zapatrywanie Sądu Najwyższego wobec bogactwa rozwiązań architektonicznych może prowadzić do rezultatów niesłuszných, nielogicznych i cechujących się wysoką kazuistyką.

Komentator sformułował wniosek, że w hipotezie art. 433 k.c. mieści się każdy przypadek wylania cieczy z pomieszczenia, niezależnie od tego, czy następuje ono na zewnątrz budynku, w którym to pomieszczenie się znajduje, czy też polega na zalaniu pomieszczenia znajdującego się niżej w tym samym budynku.

Głosę do uchwały opracowali również B. Kucharski i P. Książak (Prawo Asekuracyjne 2013, nr 4, s. 111), a także A. Chłopecki (Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 4, poz. 42).

E.S.

*

Udzielenie sakramentu namaszczenia chorych przez duchownego kościoła katolickiego pacjentowi placówki leczniczej, wbrew jego woli, prowadzi do naruszenia dobra osobistego.

(wyrok z dnia 20 września 2013 r., II CSK 1/13, Z. Kwaśniewski, M. Bączyk, M. Romańska, niepubl.)

Glosa

Zbigniewa Strusa, Forum Prawnicze 2013, nr 5, s. 35

Glosa ma charakter krytyczny.

W sprawach o ochronę dóbr osobistych punktem wyjścia, według komentatora, powinna być zasługująca na ochronę wrodzona godność osoby ludzkiej, a nie jej poglądy, które mogą być oceniane według kryterium prawdy. Państwo nie ma jednak kompetencji do orzekania o prawdziwości poglądu obywateli w sprawach religii, natomiast w ramach neutralności światopoglądowej ma obowiązek udzielać ochrony osobom przed m.in. bezprawnym naruszeniem wolności sumienia.

Autor rozważył obiektywne rozumienie sakramentu przez niewierzącego jako czynnika istotnego w ocenie, czy nastąpiło naruszenie dobra

niemajątkowego. Stwierdził, że materia i forma sakramentu jest znakiem kulturowym o wartości neutralnej.

Reguły określania, kto jest wiernym, sposób określania sakramentów, domniemanie pragnienia u wiernych nieprzytomnych należą, zdaniem autora, do kompetencji kościoła, a odmienne poglądy na tę kwestię deprecjonujące znaczenie umowy międzynarodowej jaką jest konkordat; nie odpowiadają konstytucyjnej treści państwa prawnego.

Dalej glosator stwierdził, że kompetencje w zakresie oceny, czy należy udzielić sakramentu namaszczenia chorych, należy do szafarza (kapłana), co ma bezpośredni wpływ na przesłankę bezprawności wymaganą przy ustaleniu odpowiedzialności za naruszenie dobra osobistego, stosownie do art. 24 k.c.

Komentator zauważył, że postawa bierności jednej lub kilku osób nie może stać się pretekstem do narzucenia wszystkim wierzącym dodatkowych obowiązków biurokratycznych utrudniających procedury lecznicze i sprzecznych z zasadą proporcjonalności, przyjmowaną jednoznacznie przez Trybunał Konstytucyjny.

M.M.

*

Złożenie przez uprawnionego do zachowku wniosku o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy przerywa bieg terminu przedawnienia jego roszczenia o zachówek należny od spadkobiercy ustawowego.

(uchwała z dnia 10 października 2013 r., III CZP 53/13, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2014, nr 4, poz. 41; BSN 2013, nr 10, s. 6; Rej. 2013, nr 10, s. 147; NPN 2013, nr 3, s. 135; Rej. 2014, nr 4, s. 169; Forum Prawnicze 2013, nr 5, s. 105)

Komentarz

Grzegorza Wolaka, Rejent 2014, nr 4, s. 41

Komentarz jest częściowo krytyczny.

Autor podzielił wniosek Sądu Najwyższego, zgodnie z którym wniosek o stwierdzenie nabycia spadku może być uznany za czynność

zmierzającą bezpośrednio do dochodzenia roszczenia o zachówek i przerywającą tym samym bieg jego przedawnienia. Przemawia za tym zarówno relacja obu żądań (pierwsze z nich pochłania ekonomiczne skutki realizacji drugiego), jak i względy funkcjonalne (z perspektywy spadkobiercy bardziej racjonalnym postępowaniem jest dochodzenie w pierwszej kolejności stwierdzenia nabycia spadku). Autor podzielił także wniosek Sądu Najwyższego, że możliwość uznania zgłoszenia zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa podmiotowego powinna być dopuszczalna w wąskich granicach, a tym samym nie może być ona traktowana jako uniwersalny sposób korygowania skutków upływu terminu przedawnienia roszczenia o zachówek.

Autor krytycznie odniósł się natomiast do stwierdzenia zawartego w uzasadnieniu uchwały, by o „bezpośredniości” relacji między wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku i roszczenie o zapłatę zachowku przesądzał fakt, że oba żądania są dochodzone zazwyczaj przeciwko tej samej osobie (argument ten oparty został, zdaniem glosatora, na błędzie przesunięcia kategoryjnego). Za nieprzekonujące autor uznał także wskazanie przez Sąd Najwyższy na konieczność bardziej liberalnego traktowania – z perspektywy okoliczności przerywających bieg przedawnienia – stosunku pomiędzy współspadkobiercami, w porównaniu z relacją pomiędzy nimi i osobami trzecimi. Zdaniem autora, odmiennosc ta może mieć znaczenie dla terminu wymagalności roszczenia o zachówek oraz dla szerszej dopuszczalności w tym zakresie zarzutu nadużycia prawa, pozostaje natomiast bez znaczenia dla katalogu okoliczności przerywających bieg przedawnienia.

M.G.

prawo cywilne procesowe

Do istoty konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) należy sprawiedliwość proceduralna; obejmuje ona prawo do rzetelnego procesu, w którym podstawowym uprawnieniem jest możliwość bycia wysłuchanym. Naruszenie przez sąd tego uprawnienia stron przez rozstrzygnięcie o roszczeniu na innej

podstawie prawnej niż wskazywana przez stronę bez poinformowania o takiej możliwości przed zamknięciem rozprawy, skutkuje nieważnością postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

(wyrok z dnia 2 grudnia 2011 r., III CSK 136/11, H. Wrzeszcz, W. Katner, A. Kozłowska, niepubl.)

Glosa

Ewy Łętowskiej, Polski Proces Cywilny 2012, nr 4, s. 684

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorka zarzuciła niekompletność uzasadnienia glosowanego wyroku. Jej uwagi odnoszą się do tego, że w uzasadnieniu zawarto trafne twierdzenia ogólne, jednakże nie dokonano ocen odnoszących się do stanu faktycznego sprawy. Zdaniem glosatorki, świadczy to o braku „pomostu” między zasadami wyjściowymi a konkluzją.

Krytyka autorki dotyczy również nieprawidłowego – jej zdaniem – zastosowania orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, a w szczególności jego zuniwersalizowanego charakteru. Kolejne uwagi dotyczą braku *iunctim* między brakiem uprzedzenia przez sąd o re kwalifikacji i ograniczeniu możliwości wypowiedzi pozwanego o nowej perspektywie sprawy oraz do zdarzeń generujących szkodę.

Glosowane orzeczenie omówił Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Palestra 2012, nr 1–2, s. 136).

J.B.

*

Od wniosku o wpis w księdze wieczystej prawa użytkownika wieczystego gruntu i prawa własności posadowionych na nim budynków pobiera się opłatę stałą określoną w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) od wniosku o wpis każdego z tych praw.

(uchwała z dnia 12 grudnia 2012 r., III CZP 81/12, K. Tyczka-Rote, I. Koper, D. Zawistowski, OSNC 2013, nr 6, poz. 74; BSN 2012, nr 12, s. 8; MoP 2013, nr 1, s. 2; Rej. 2013, nr 3, s. 186)

Glosa

Roberta Seweryna, Rejent 2014, nr 4, s. 108

Glosa jest krytyczna.

Autor nie podzielił zasadniczej konkluzji wyrażonej w uchwale, nie przemawiają bowiem za nią, jego zdaniem, ani powołane przez Sąd Najwyższy wcześniejsze wypowiedzi orzecznictwa, ani charakter związku pomiędzy użytkowaniem wieczystym a własnością budynków i urządzeń, z perspektywy przepisów o kosztach sądowych. Co do ostatniej z tych kwestii, autor wyraził zadanie, że ściśle powiązanie pomiędzy oboma prawami dotyczy zarówno sfery prawa materialnego, jak i procesowego (w tym regulacji kosztów sądowych). Glosator wskazał także, że pogląd Sądu Najwyższego prowadzi do zachwiania hierarchii pomiędzy prawem głównym (użytkowaniem wieczystym), w którego wypadku wpis pobierany jest jednorazowo, a prawami związanymi (własnością budynków), w odniesieniu do których opłata byłaby należna osobno co do każdego budynku. Zdaniem autora, koncepcja przyjęta w uchwale prowadzi także do nieprawidłowych rezultatów w sytuacji, w której wniosek o wpis dotyczy wyodrębnianego lokalu w budynku na nieruchomości pozostającej w użytkowaniu wieczystym. Skutkiem poglądu Sądu Najwyższego dochodzi, jego zdaniem, do rozwarstwienia udziału w nieruchomości wspólnej na udział w użytkowaniu wieczystym i we własności budynku, odnośnie bowiem do każdego z tych praw należałoby pobrać osobną opłatę od wpisu.

Autor uznał za prawidłowe stanowisko, zgodnie z którym opłata od wpisu prawa użytkowania wieczystego oraz budynku lub urządzenia (także większej ich liczby) powinna zostać pobrana na podstawie art. 42 ust. 1 u.k.s.c. w kwocie 200 zł.

Zdaniem autora, nieprawidłowe jest także stwierdzenie Sądu Najwyższego, że jedynie art. 42 ust. 2 i 3 u.k.s.c. przewidywał obowiązek uiszczenia opłaty od wniosku o wpis w księdze wieczystej, postanowienia takiego nie zawierał natomiast art. 43 tej ustawy. Ostatni z tych przepisów wprowadza, jego zdaniem, uprzywilejowanie względem art. 42 ust. 1 u.k.s.c., a tym samym przyjęcie poglądu wyrażonego w uchwale byłoby uprzywilejowaniem podwójnym. Za wnioskiem tym nie przemawia także, jego zdaniem, brak wyraźnego odwołania się

w art. 43 u.k.s.c. do wniosku o wpis w księdze wieczystej, co traktuje on wyłączenie w kategoriach przeoczenia ustawodawcy.

M.G.

*

Sprawa o wykonanie umowy o roboty budowlane, zawartej w ramach realizacji zadań własnych gminy w zakresie edukacji publicznej, kultury i rekreacji, jest sprawą gospodarczą w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 45, poz. 236).

(uchwała z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 43/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 3, poz. 25; BSN 2013, nr 7, s.10; Prok. i Pr., wkładka, 2014, nr 2, s. 48; Wspólnota 2013, nr 16, s. 6; OSG 2014, nr 2, poz. 8)

Glosa

Jerzego Naworskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 8, s. 426

Zdaniem glosatora, uchwała wywołuje daleko idące zastrzeżenia, trafny bowiem jest odmienny od przyjętego przez Sąd Najwyższy kierunek wykładni, który prowadzi do wniosku, że wykonywanie przez gminę zadań własnych w sferze użyteczności publicznej nie stanowi, co do zasady, działalności gospodarczej, a gmina nie jest przedsiębiorcą w ujęciu art. 43¹ k.c. Tym samym sprawa o wykonanie umowy o roboty budowlane w ramach realizacji zadań własnych gminy w zakresie edukacji publicznej, kultury i rekreacji nie jest sprawą gospodarczą w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (tekst jedn.: Dz.U. z 2011 r. Nr 45, poz. 236).

Komentator zaprezentował szeroką argumentację na poparcia przedstawionej tezy. Zasadnicze znaczenie mają jednak, jego zdaniem, uwagi dotyczące fragmentu rozumowania Sądu Najwyższego, w którym stwierdził, że zawarcie w przedmiotowej sprawie przez gminę umowy

o roboty budowlane i na jej podstawie wykonanie inwestycji „Utworzenie Centrum Kulturalno-Oświatowo-Rekreacyjnego w W.” stanowiło przedsięwzięcie w ramach zadań własnych gminy, gdyż jej celem było zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty lokalnej. Następnie Sąd Najwyższy przypomniał swoje orzecznictwo, z którego wynika, że działalność gminy w ramach zadań własnych może stanowić działalność gospodarczą, co przesądza unormowanie zawarte w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminy (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.). Wynika z niego, że działalnością gospodarczą gminy może być nawet działalność w zakresie wykraczającym poza zadania o charakterze użyteczności publicznej, jeżeli zezwala na jej prowadzenie odrębna ustawa, a więc inna niż samorządowa. Konkluzja jest taka, że w odniesieniu do zadań własnych gminy zasadą jest wykonywanie ich przez gminę w ramach działalności gospodarczej.

Zdaniem autora, rozumowanie takie budzi wątpliwości. Prawidłowa wykładnia art. 9 ust. 2 wymienionej ustawy prowadzi do wniosku, że działalnością gospodarczą gminy w rozumieniu tego unormowania jest jedynie taka działalność, która spełnia wszystkie przesłanki konstytucyjne działalności gospodarczej zdefiniowanej w art. 2 ustawy dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie gospodarczej (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.). Chodzi zatem o działalność prowadzoną w jednej z dziedzin wymienionych w tym przepisie, tj. wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, która równocześnie odznacza się trzema następującymi cechami: zarobkowym charakterem, zorganizowanym sposobem jej prowadzenia oraz ciągłością. Równocześnie działalność ta musi być wykonywana w miarę regularnie i cyklicznie, a nie jedynie sporadycznie lub incydentalnie. Działalność gminy niespełniająca którejs z wspomnianych wyżej konstytucyjnych cech pojęcia działalności gospodarczej nie jest działalnością gospodarczą gminy także na użytek przepisów prawa samorządowego. Dotyczy to zwłaszcza działalności niezarobkowej, a więc prowadzonej nie w celu osiągnięcia zysku. Ta ostatnia działalność, choć w pełni gminom dozwolona, nie może być jednak nazwana gminną działalnością gospodarczą.

R.N.

Dopuszczalne jest nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, w którym dłużnik złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji świadczeń alimentacyjnych; sąd może oddalić wnioszek o nadanie takiemu aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności, jeżeli z jego treści oraz oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji w sposób oczywisty wynika, że zostało złożone w celu obejścia prawa.

(uchwała z dnia 4 grudnia 2013 r., III CZP 85/13, H. Pietrzkowski, K. Tyczka-Rote, D. Zawistowski, OSNC 2014, nr 3, poz. 28; BSN 2013, nr 12, s. 14; RiP 2013, nr 26–27, s. 97; Rej. 2014, nr 1, s. 161; NPN 2013, nr 4, s. 99; Rej. 2014, nr 4, s. 168)

Glosa

Przemysława Telengi, Polski Proces Cywilny 2014, nr 2, s. 291

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor wskazał, że odpowiedź udzielona przez Sąd Najwyższy co do *petitum* pytania dotyczącego dopuszczalności nadania klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, w którym dłużnik poddał się egzekucji co do świadczeń alimentacyjnych, nie budzi wątpliwości, a jeżeli zostanie zaaprobowana w praktyce i judykaturze ukształtuje w sposób istotny zakres kognicji sądu w postępowaniu klauzulowym. Kwestia dopuszczalności poddania się przez dłużnika w akcie notarialnym egzekucji jego obowiązku z tytułu świadczeń alimentacyjnych nie była poruszana w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jednakże autor za trafne uznał stanowisko, że art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c. nie zawiera żadnych ograniczeń co do katalogu zdarzeń, które mogą być źródłem zobowiązania. Oświadczenie o poddaniu się egzekucji złożone w akcie notarialnym może zatem dotyczyć także obowiązku polegającego na spełnianiu świadczeń alimentacyjnych.

Glosator podkreślił, że w komentowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy nie tylko uznał za właściwe odstępianie od stanowiska, iż w postępowaniu klauzulowym nie podlega weryfikacji kwestia istnienia albo nieistnienia obowiązku świadczenia stwierdzonego w tytule egzekucyjnym, ale że tego rodzaju aktywność sprowadzająca się w istocie do merytory-

cznego osądzenia sprawy cywilnej może być podejmowana wyłącznie w postępowaniu rozpoznawczym.

Autor zaaprobował w świetle stanowiska doktryny uznanie przez Sąd Najwyższy oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji za jednostronną czynność materialnoprawną wywołującą skutki procesowe, ocenianą zatem zarówno w świetle prawa materialnego, jak i procesowego, co jest zgodne z dominującym poglądem doktryny.

Glosator zaakcentował, że ocena sprzeczności wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, bez względu na podstawę prawną uzasadniającą odmowę nadania klauzuli wykonalności, nie może być dokonywana *prima facie* bez poczynienia ustaleń faktycznych przez sąd, tj. wysłuchania strony na posiedzeniu jawnym czy przeprowadzenia z urzędu dowodu z przesłuchania strony.

Autor zauważył, że argumentacja Sądu Najwyższego przypomina argumentację zastosowaną w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1934 r., I C 1998/33 (Zb.Urz. 1935, poz. 89), na tle nieznacznie zbliżonego stanu faktycznego, uznającą, iż sąd ma prawo ustalić fikcyjność sporu, zmwę stron i oddalić powództwo.

Jednocześnie glosator zwrócił uwagę na aspekt praktyczny wydane-go orzeczenia ze względu na podjęcie próby znalezienia podstawy prawnej w celu odmowy udzielenia ochrony prawnej w przypadku nadużycia uprawnień procesowych. Tym samym podkreślił, że niezawisłe sądy w demokratycznym państwie prawa nie akceptują sytuacji, w której wydane orzeczenie miałyby być legitymizacją przez sąd fikcji prawnej, celu niegodziwego, służącego obejściu prawa lub godzącego w podstawowe zasady porządku prawnego.

J.S.

INFORMACJE

W dniu 16 maja 2014 r. odbyło się zebranie robocze sędziów Izby pod przewodnictwem Prezesa Sądu Najwyższego Tadeusza Erecińskiego, który na wstępie powitał i przedstawił sędzię Sądu Apelacyjnego w Warszawie Katarzynę Polańską-Farion, przebywającą na delegacji w Sądzie Najwyższym.

Następnie sędzia Sądu Rejonowego Wrocław – Śródmieście we Wrocławiu Aleksandra Rutkowska, odbywająca asystenturę w Sądzie Najwyższym, która jako pierwszy polski sędzia przebywała na rocznym stażu w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu, wygłosiła referat na temat zagadnień związanych z ograniczeniem dostępu do sądu w zakresie ponoszenia kosztów sądowych i nadmiernego formalizmu.

Po wygłoszeniu referatu pytania i uwagi zgłosili Prezes Tadeusz Ereciński oraz sędziowie Sądu Najwyższego Anna Owczarek, Jacek Gudowski i Henryk Pietrkowski. Dyskusja zakończyła się nawiązaniem do aktualnych zagadnień prawnych, które wpłynęły do Sądu Najwyższego.

*

W kwietniu jubileusz 20-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Katarzyna Jóskowiak – st. inspektor sądowy w Wydziale IV, a w maju 25-lecie pracy zawodowej obchodziła pani Agnieszka Łuniewska – pracownik obsługi.

Dane statystyczne – maj 2014 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania	
				Razem	Sposób załatwienia					Inny sposób		
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę			Odmówiono przyjęcia do rozpoznania
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1838	421	334	-	31	2	40	-	213	48	1925
3.	CZP, w tym:	63	11	43	6	-	-	-	-	-	37	31
	art. 390 k.p.c.	58	10	42	5	-	-	-	-	-	37	26
	skład 7-miu	5	1	1	1	-	-	-	-	-	-	5
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	73	58	49	-	24	-	8	-	-	17	82
5.	CO, w tym:	16	45	42	-	3	-	-	-	-	39	19
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45, 48 k.p.c.	16	45	42	-	3	-	-	-	-	39	19
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	92	33	14	-	-	-	-	-	7	7	111
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Razem	2082	568	482	6	58	2	48	-	220	148	2168

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	22
Glosy	34
Informacje	54
Dane statystyczne	55